

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Oszdtalvozas

708

Szerző:

Cim: *Milliárdokat érő kincsek két budai kastélyban*

Forrás:

*8 órai ujsag**3n**1923. 5. 9.*

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Kiscelli Múzeum

Idő

"1923"

Személy

Helyszám

Milliárdokat érő kincsek két budai kastélyban.

Régiségek, amelyek most készülnek. — Az egyik kastély a főváros tulajdonába megy át. — A másikban évenként más és más művész kap hajlékot. — A két kastély története és mai berendezése

— Saját tudósítónktól. —

A Bécikútról künn, már Obuda felé, a Kálvárián túl, nyilegyenes ut szakad fel a hegyoldalba. Az ut mentét hatalmas kőházak szegélyezik, jobbra és balra öle vaskerítés futja körül a hegyoldal oldalját. Az ut a kiscelli kastélyhoz vezet. Schmidt Miksa, a neves butorgyáros építtette s a napokban adja át a székesfővárosnak. A hegyoldal bekerített része már a főváros tulajdona, de ugyancsak Schmidt a gondozója, itt fákat ültetnek, sétautakat is fognak vágni, hogy park-szerű kerete legyen annak az érdekes és sokak előtt ismeretlen kastélynak, mely fenn a dombtetőt koronázza.

A kiscelli kastély Mária Terézia idejében még kolostor volt, melynek északi részéhez templomot építettek hozzá. József császár megszüntette a szerzetesrendet, a klastrom kaszánya lett, később egyenruharaktár. Állami tulajdonná vált, de mert nagyon messze esett a várostól, még mondurdepó céljaira is alkalmatlan volt. Évtizedek során keresztül esztendőnként kincstári árverés alá bocsátotta az épületet az állam, vevő azonban soha

nem jelentkezett. Egy főhadnagy és egy százados minden évben egyszer az árverés napján felnyitották az épületet és rövid ottartózkodás után jegyzőkönyvbe vették, hogy

"Az árverést jelentkező hiányában nem lehet megtartani."

Végre évekkor ezelőtt egy alkalommal Schmidt Miksa Budán járt régi budai építészeti motívumok után kutatva és feltűnt neki a kastély. Érdeklődött a teljesen elhanyagolt épület sorsa iránt, aztán rövid levelet írt a hadügyminisztériumnak, melyben százezer koronát ajánlott az épületért. Hónapok múlva, az árverés napján, egy ezredes rövid uton értesítette, hogy ő az omladozó egyenruharaktár új tulajdonosa.

Schmidt nekilátott a kolostor renoválásának. Az épület irtózatosan elhanyagolt állapotára jellemző, hogy hatszáz székér szemetet és törmelékkel kellett kihozdatni udvarról, termekből és folyosókról. Új emeleteket hntak, új bejárat vágtak, a templomot is emeletekre osztották, ma csak egy kisebb kastély-kápolna van a régi épületben. A domb

fensikjét terrasszírozták, tündéri kilátás nyílik innen a Dunára és a távoli budai hegyek felé, zöld lankák és barnaombok hullámanak köröskörül a májusi yerőfényben. Lassanként aztán be is rendeződött a kastély, mely ma megbecsülhetetlen, milliárdos érték, telve műkincsek, ritkaságok, szőnyegek, ezüstök, kő- és bronz-szobrok olyan elkápráztatóan gazdag tömegével, hogy az ember beleszédül, míg a rengeteg természet, folyosót három emelet magasságban végigjárja. Ez a kastély az előzetes rendelkezés értelmében muzeumi célokra a székesfőváros tulajdonába fog átmenni. Ma részben üzleti célokat is szolgál, mert a Schmidt-féle butorgyár állandó kiállítása, melyből természetesen ma csak kiváltságosok vásárolhatnak, hiszen az antik butorok értéke ma már szinte felbecsülhetetlen. Múltkorba kerül egy-egy szekrény, karosszék vagy heverő-díván és csodálatos dolog, de tény, hogy a vevők naponta tömegesen kopognak be a kastély kapuján.

Legutóbb Cartier, a dúsgazdag párisi ékszerkereskedő, kit Almásy Jacqueline grófnővel kötendő házassága révén a magyar arisztokrácia már befogadott, eszközölt nagyobb vásárlást a kastélyban. Cartier az emeleti folyosó folyosó buda

vári palotáját vásárolta meg kétszázti-millió korondért, ennek a palotának a belső berendezése miatt kereste fel a kiscelli kastélyt. De nemcsak arisztokraták és ismert gazdagok, hanem új és ismeretlen milliomosok is naponta megfordulnak itt. A esőndes és bübajos várudivaron szelid oleanderek álmodnak, nem véve tudomást róla, hogy üzleteket is kötnek a kastélyban. Az épület homlokzatát több helyen ujonnan beépített kőszobrok, diszek és egyéb régi kőfaragványok díszítik, ezeket itt-ott, régi épületek lebontásakor vásárolta meg Schmidt, aztán idehozatta és beépítette őket. A bécsi Kriegsministerium épületének óriási, eredeti felirásos attikája, mely az ismert palota homlokzatát díszítette, annak idején, mu ugyancsak a kiscelli kastély egyik homlokzatát koronázza. Vannak itt régi oszlopok Pestről, ködények Olaszországból és egy egészen művészi kőből faragott síremlék az obudai zsidó-femetőből. A belső berendezés hihetetlen gazdagságát leírni mindenféleképpen csak kísérlet maradhat. A szinte beláthatatlan hosszú folyosók padlózatán szőnyeg szőnyeg mellett. Az egyik folyosón csupa vörös árnyalatú, a másikon csupa sárga, egyforma jellegű, egymás mellett ötven-hatvan darab egy sorban. A két emelet magasságu ugynevezett gobelin- és brokát-teremben a világ legértékesebb és legtüneményesebb szőpésű szövetei, terítői, takarói, misemondó ruhái.

Aztán sorjában termek, telve az eredeti antik modellek szerint megépített hatalmas ebédlökökkel és hálóberendezésekkel, melyek mind vadonatújok, de századok patináját varázsolta rájuk a munkás művészi keze. Az apró törések, kopások, lekopott sarkok a legtökéletesebb utánzással teszik tökéletesen antikká ezeket az új gyártmányokat. Hogy milyen hihetetlen nagy értékű kincsház ez, arra a legjellemzőbb, hogy tavaly is csak csekély kétszázötvenmillió korona adót akartak kivetni a tulajdonosára. És ebben a pazar pompában, a Schmidt lakosztályában, melyet néha, ha ott tartózkodik, használ: egy vörös mahagoni-ágy áll, réz-mozsdó és kopott sárga ruhaszekrény.

Schmidt nemrég engedélyt kapott a várostól, hogy a régi ujlaki temetőt, amelybe már nem temetkeznek, költségére és kedvére parkirozthassa, a siremlékeket restaurálhassa. Így egy értékes, műemlékekkel, művészi elrendezéssel teljes, régi és meghatott hangulatú temető marad meg teljes épségében a pusztuló Budán. Ugyancsak Budán, a Gellérthegy déli lejtőjén, a Mányoki-uton áll a másik Schmidt-kastély, mely valamikor a Batthyány grófok tulajdona volt. Ez, az ugyancsak tökéletesen régi stílusában megtartott és teljesen restaurált kastély a mai megállapodás értelmében tíz éves turnusokban a magyar irodalom-, zene-, festő- és szobrászművészet, vagy a magyar tudományos világ egy-egy felesének fog fejedelmi lakóhelyül szolgálni. A palota lakóját a mai rendelkezés szerint az Országos Szépművészeti Tanács fogja annak idején esetről-esetre kijelölni.

Emlékezetes, hogy Schmidt egy harmadik hasonló régi kastélyt is meg akart szerezni Óbudán, a dohánygyár udvarán, mely ma közönséges dohányraktár, noha valóságos műemlék. A vételár lefizetésén felül az épületet restauráltatta volna, múzeumnak akarta berendezni és a városnak ajándékozni. A hatóságok többféle kifogásán és ellenvetésén ez a terv hajótörést szenvedett.

Schmidt határozottan romantikus bo-

londja a régi, titokzatos építkezéseknek, földalatti folyosókról álmodik, melyek a kastélytól távoleső fűtött és villanyfényben uszó üvegházba vezetnek, ahol havas téli éjszakában pálmafák alatt lehet vacsorázni. A híres és különöc butorgyáros nagyszerű építész is, minden kor stílusának elsőrangú ismerője. Mágánások, kastély- és vártulajdonosok tiszteletteljes hívei mind. Legutóbb Zichy Aladár grófnak épít kastélyt azok szerint a tervek szerint, melyeket még a gróf dédapja készítettett. A tervek annak idején nem kerültek kivitelre, mostanig a grófi család

levéltárában hevertek. Most mégis fölépül, művészi gonddal és szigorúsággal az eredeti régi rendelkezések szerint.

A felsorolt tenger kincsen kívül Budán, Óbudán, a Szépvölgyben nagy földterületeket vásárolt össze még apránként Schmidt. Hagyományok, legendák és az ő megállapításai szerint erre kell keresni Árpád sírját. Nem lehetetlen, hogy ha egyszer neki fog a kutatásnak, meg is találja, ahogyan minden különöcködés mellett mindig megtalálta a legnagyobb győnyörűséget az erős és küzdelemteljes férfimunkában.